

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Commentarius in VIII libr. philosophicorum Arist.
exceptus a Michael Schweizer, mon. Salemitani professo -
Cod. Ettenheim-Münster 359**

Specius, Johannes

[S.l.], 1596

Quaestio prima

[urn:nbn:de:bsz:31-132384](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-132384)

5°

6°

intra de libelo Catoblepar ad mille passus usque
 boem in timore dr. 5to Naphta teste plinio lib.
 1105 accendit ab igne ubi cum ab eo quasi a spina
 6to corpore piscis suspensum manus piscatorum tan
 genis rete: de eppia stat q si ex extremitates
 hasta attingat q alia sui pte extrema tangit
 piscem illum suspensum manu tenens hasta. Et de
 hoc eodem pisce scribit Aretius lib 9 et dist. Animalic 7
 cu fame laborat assunder se in sub arenosa
 ibi latitante adstantes pisciculos suspente hope
 reg retardator sciorare: Ceteru e aut aquam
 medea a suspensi q agent agere p m dist.

Amicora opinio

Deniq sicut Amicora sola hor imaginatio fuit
 plurius & mutat res extrinsecas q.

Dubio non movetur

Ut comode q stio hoc soluti notanda e reflexa
 movetur proxima seu immediata de remota seu media
 tum: Immediata e illa quod & rem nota n epeget
 mediu ut qn ignis comburit lignu sibi proximum

Quid mediata

Movetur mediata e illa q & rem nota n riat
 aliquid ut cu ignis calefacit sicut distans pign

Immediata e reflexa

In calefacto aere m mediu Kuzq immediat
 e reflexa alia substantia seu supposita qua inter
 alio e immediata e ignis liquis q proximo con

Quid remotus

erunt alia dr immediat movetur qia calum

143
per se creet generet, & g'itino seq' divinam
substantiam usq' e' licet id ex alio capite usq'
ex imensitate ip'is colligi po'et minime neget. Quod
si Scotus doctrina dicitur g'itino hoc in loco apud
nos obijciat sedet. Antem intelligendu' e' de causis
physicis agentibus & qualitates formaz, acates, ubi
ual q' n' s'it principia agendi in comotu' nisi p'prie
ut ipse ut aliqd in ip'is existens in p'prie
agat. Sed g'ha dicit p'prie dicitur q' dicitur con
clusionis p'prie usq' q' o' m'entis mobili s'it im'ediate
s'it in virtute usq' adeo q' in toto in rem dicitur
so agere po'et. so q' a op'io seq' esse q' dicitur
nullo mo' e' nec s'it in virtute nec s'it in virtute no
poterit op'ari de g'equent' o' agentis principia im'edi
ate erit p'prie s'it in virtute. p'prie dicitur de g'p'prie
in rem dicitur im'ediate op'ari po'et nullo mo'
e'et un' un'iq' agentis certa virtute de adu' m'it
tib' s'p'prie p'prie e'et a p'prie. — g'p'prie
e' absurdum q' seq'la p'prie un' n' po'et agentis
quacunq' rem dicitur actione sua fundere
si ei n' accidit. Decurrendum e'et modum n' que
nim sua impendat paulatimq' dicitur. g'p'prie
q' a hoc supra usq' e'et usq' cur n' n' t'at' p'prie
usq' n' t'at' p'prie corporaz oia tam s'p'prie

g'p'prie dicitur p'prie

g'p'prie dicitur

g'p'prie dicitur

alia sese alijs agglutinent ut qd in foris non
 nisi p̄ media influentia e coelo in m̄ existunt.
 nec diffusa corpora nisi p̄ mixta opari qunt. Et
 sentia oio p̄fatica est q̄ppe ab arte lum
 p̄fata in hoc tu' m̄ p̄ sequenti libro multis rōibz & argu
 quibus p̄fectis ex m̄stituto roborata: Sicut nō m̄ p̄tāo
 p̄gina e ad modū ne dica' videri q̄ m̄de m̄t
 ac si qd dicat ea q̄ p̄m̄t agunt in remota
 agunt in mediū p̄m̄t in mediū quā in remota
 agere dicit. Adnotandum aut id qd sapient' B.
 volat tot. fundus sol' rdo virtute in agente
 mediato producta' n̄ p̄ equalit' dependere ab
 agente sua mediato seu p̄o neq' p̄ eundem
 effectū in mediis & in distant' obiectis: qui
 tot. fundus 3'ii q̄ p̄lice quanda' attra
 sione b̄ declarat.
 in argtm variè respondet a fctis talis Magis
 esse p̄ solo p̄t' fctā' cupit magnetē aīa eē
 p̄ditū & p̄pca ferri' attrahere. plato in Timoo
 aut nūc eē in magnetē a' attrahendi ferri
 aīa p̄ p̄tendi atq' adeo n̄ statim in aīa re
 linguat' ferri' & pulso a magnetē aīa ḡtinuo in locū
 ab aīa vacuū succedere. Quida' dnt ferri' trahi
 a magnetē ut cibum ḡtinuo a magnetē in ferro

Variè respondet a fctis talis
 Magis esse p̄ solo p̄t' fctā'
 cupit magnetē aīa eē
 ad 13' aīa eē p̄t' p̄t' p̄t'

1a

2da

3tia

ut in ferri micis alij in qbz et corah Aphodis
 confis exprimat ferri momenti ad magnetem ut ad
 seuo fluunt ad locum suum naates. Verum hinc
 a scopo aberrarunt: De proutqz se manifestum
 est et hoc qd in de patet qd magnetis virtutis
 affectus non habet ferri sicut neqz si ferri nimis
 absit aut si magnetis nimis parum: Sed hinc
 nunc oportet si vera est Aphodisensis opinio.

Quae sit alia sententia vero si priora non quod a
 quod magnetis habet ferri momentum exprimitur a se
 magnetem sicut aërem medium in quo magnetis per
 dunt quali tales quaedam sunt quae ut alia sunt
 in ferri sicut dicitur ferri in magnetem probabile
 est hoc autem non recte colligitur ferri quod habet
 magnetem quibus & ferri quoniam dicitur ferri
 ferri ab aëre a ferri non alij promide
 necesse non est — ut qd dicitur per illa
 virtus in ferri potest et in aëre: sicut sufficit ut
 aëre sit quasi quodam canalis per quem virtus mag
 netis ad ferri transmittitur. Magnetis igitur
 prout momentum respectu aëris: aëre non affert illa
 ante quam accipit a magnetem est prout non virtus
 virtus ferri quantum absolute magnetem & non
 aëre dicitur habere ferri pro ea qd magnetem sit prout
 ipsum.

+ hoc habetur a Placito
 + hoc neqz sine affirmatone

Alia responsiones non
 in propitioribus
 quibus non sequitur

Nota sit

presumpti^o effectum^o - ubiq^{ue} qualitates: q^{ui} si aliquid mensa
ut aliqd aliud ponat^{ur} int^{er} form^{am} & magnetis dicendum
est illam virtute^m magnetis et in mensa recipi
& ad form^{am} transmitti q^{ui} poros mensa n^{on} q^{ui}q^{ue} residet
aer. Alij dnt magnetis trahere form^{am} emfione
corp^{us} unum tenui^{us} nim^{is} attrahendi h^{oc} t^{em}p^{or}e mag
rei p^{ro}g^{ress}u est q^{ui} form^{am} afflictu^m magneti trahat^{ur} alia
form^{am} & hoc 3° h^{oc} d^{icitur} ita Democ^o ut aliqua velut
catena q^{ui} p^{ro}bit vnde Luce h^{oc} lib^{ro} 6. In magnetis
sic p^{ro}stat.

Aliud resp^{ect}o.

catena
Sape ex anellis reddit pendentib^{us} ex se:
Quiaq^{ue} etenim licet in^{ter} du^{os} pluresq^{ue} videre;
ordine t^{em}p^{or}e lenib^{us} iactariet^{ur} auris
Vng^u ubi ex uno d^{epend}ent^{er} subteradherens
ex alioq^{ue} aliq^{ui} lapidib^{us} unclag^{is} noscit
V^{er}o p^{ro}manat^{ur} mis^{er} p^{ro}venit etq^{ue}.

Vermu^m cu^m hoc scdm^{um} et n^{on} p^{ro}bat^{ur} defendi p^{oss}it
relinq^{ue}re p^{ro}g^{ress}u o^{mn}i^{um} rem^{an}et: & sine hoc p^{ro}o^{mn}i^{um} h^{oc}
Dicat^{ur} p^{ro} se q^{ui} magnetis ferro im^{me}diat^{ur} et im^{me}diat^{ur}
Dico^o virtute^m minime ut nocere sit in^{ter} ea
h^{oc} int^{er} illi^{um} tribuere q^{ui} ex re^{re}ctionib^{us} fuit
et Chandang q^{ui} sua^m opinione^m inde p^{ro}bat
q^{ui} magnetis utat^{ur} ferro tang^u suo p^{ro}bat^{ur}: Sed
hoc arg^{um}tu^m ut recte ait Scaliger experit^{ur} o^{mn}i^{um}
131. lenissimu^m est: etenim q^{ui} d^{icitur} magneti ut sit

Per se magis n^{on} hab^{et}
d^{icitur} se p^{ro}bat^{ur} p^{ro}
o^{mn}i^{um} virtute^m
Quo^o Magnetis
d^{icitur} sit ferre^{us}.

q^{ui} form^{am} h^{oc} p^{ro}bat^{ur}
in^{ter} p^{ro}bat^{ur} h^{oc} illam
h^{oc} p^{ro}bat^{ur}

in ferri scobe n̄ q̄ ubi pascat̄ s̄ q̄ ubi ḡ ferret
ab aëre minima sunt in dem̄ et valgo res
quasdā in arena defodi n̄ q̄ arena pascat̄
s̄ q̄ in arena ḡ ferret̄; alias necesse est fo
rem illā in qua ferret̄ magis succurrat
inimū & leniore fieri ino n̄ ut ait Scaliger
gravior à nob̄ resta ē. Deinde magnetis in
ipsa quoq̄ scobe ferri asperati usq̄ adeo t̄re
sensit septima sufficiens ut ferri n̄ amplius
abtrahat si n̄ nisi ingat̄ in inferiores p̄ter
ad huc trahat q̄ in minima factū oportuit
si mica ferri eēt pabula magnetis. Quod
aut̄ Chardung ait magnetis n̄ si ex p̄te fer
ri abtrahere s̄ t̄m ubi cortice tenui s̄ ubi
ferri moneti n̄ q̄ ut sic p̄ter minet p̄ter
non minet. Porro modus quo magnetis ferri in
se p̄trahit à Scaligero explicat̄ n̄ ē probat̄
experit̄ate n̄ 32. ita t̄t̄ est inq̄t̄ prop̄ignem̄
ti, ut ferri ad magnetis in vna virtute p̄ter
septima moneti eo ino quo eadē m̄o h̄ ad
manillā & p̄tra ad coactitudinē. Vnde tam
supra recitari sententia Alexandri q̄ nob̄ ab
ferri à magnetis moneti ut à fine q̄ idem Scal
iger.

ligitur ut luo nelle ndr. obijer si magnos p ^{obijer 730}
 qualitate ubiq. ferum attrahit. In quatuor
 Dytra trahet. negat glega sunt n. v. alijs ^{Soliti.}
 rebz naatibz ita magneti sua quoq. ad hui.
 tabis sp. sora e. porro virtz magnetis p ai
 rem diffusacalida e. calor aut e. attrahit.
 Dnt nonnulli magnetis attrahere ferum p. sim.
 p. hiam sine p. occultum nature ceteru. sunt
 le succinu. p. alios argentu. m. m. arri p. r. u. l. o. b. ;
 quo fiti mo. e. p. t. h. i. m. i. u. m. a. h. a. b. i. l. e. m. d. a. g. a. r. i. ;
 m. p. i. t. u. i. t. a. m. e. u. s. c. a. t. Ad ephoru. d. mag.
 nete q. sequit. d. i. s. i. n. i. t. e. n. o. t. a. d. a. s. t. p. o. u. s. a. l. <sup>Quare magnetis
virtus dicitur</sup>
 siderit. a. ferro q. trahit: dicit magnetis ^{Vide Magnetis virtus.}
 a. magnetia Reginnula - in qua p. m. r. e.
 p. t. g. d. n. t. q. u. o. s. i. c. L. u. c. r. e. p. t. l. i. b. 6.

Quod super agere in usum p. federe fiat
 Haec lapis hic ut ferum dicitur possit
 Quom magnetis vocat patris d. r. o. i. e. g. r. a. y.
 Magnetis q. a. s. i. t. p. a. t. i. s. e. f. i. n. i. b. z. o. r. t. z.

local. et lapis Homleg q. ndr. somitico. illaz <sup>Quare dicitur lapis
effrenulz.</sup>
 rem oim feru. nim. sibi obtemperat. f. a. u. a. t. :
 cui lapidi oppositi respit q. dam. a. h. y. e. s. c. a. n. o. <sup>T. e. a. m. d. e. r. l. a. p. i. s. e.
oppositi magnetis q. fer.
respit.</sup>
 Deb. r. o. i. e. q. l. e. p. t. e. p. l. i. n. i. s. l. i. b. 6. t. o. s. y. p. n. a. a. t. i. s. ;
 C. i. b. f. e. r. u. m. r. e. s. p. i. t. d. a. s. e. a. b. i. g. i. t. 250

Chap. 25.

n^o solum magnetes sed et adamant ferri trahit
 magt Scaliger in o adamante presente amittit
 magnetes nim trahendi ferri; q. ite fit p^o allu
 sionibz ceptarum aut hincno sanguine mag
 nes aut ferri jungat. Sed p^o negat libe
 tang nitq. gram se ee eptm; et alio negat
 alij se fit dicit plura ee gura magnetum
 quom qda p^o hie rebz impedirent qda non
 denide responderi pt nim adamantis autaly
 indum n^o adeo magna ee ut magnetis nim
 potit impedire unde respondet Scaliger qda
 no adamantes sum^o quo presente magnet nim ha
 bendi n^o amiserat n^o fuisse satis eptm. Eubij
 ait eptia sibi notu si magnet alio nim
 lauch aceto en^o nim trahendi compare. Cas
 si cur alliu^o & fite nim magnetis impe
 diant e^o q calor maior impediatur minorem
 at allium & id gng calidissima fit q p^o n^o imp
 diant, tunc pro certo habitu ee calori alio
 minore fuisse qua magnetis. 3° tui qm
 admodu^o mirabilia t magnetis ex antiquitate p^o p^o
 pta memorat Coniubr: luo ut. p^o e^o simulat^o
 ferri^o p^o p^o regina die in Egipto parit

Cas cur alliu^o & fite nim magnetis impediunt.

Nota p^o

2da Nota

Moty ferri ad mag
noty & moty localis

Nota etc.

momentis librata² pependisse in medio vobolo ex magnitudi
 p portione magnitudinis ghaato Democritis artifi
 cio — eadeq in magnetis signu² solis Alexandria in
 templo seraphitis suspens² fuisse. 4to Moty ferri ad
 magnetis e moty localis p se p²supponit t² non alle
 raris frig. n. ferri attracti a magnetis deinde tra
 hiti sunt humores & vapores frig attracti a sole
 deinde frigiditate. 5to Annt nonnulli magnetem
 non admodu² inbecille² e² aut poty nulla tra
 henti in m² hore q² si non e² tunc sunt ad hanc
 attractionem nullu² adiuuare e² pendu² e² subig
 y p² q² aut ferri in magnetem n² e² gravig
 qua² soly magnetis p se. non e² hoc vhu² vera
 sint e² p² d² d² optet. 6to & 7to hinc Aug mag,
 rebus attritu² e² p² d² d² Septendioni
 sese obuertit & ubi hinc inde in a² hinc g² quicunt
 polu² arcticu² cono² p² ut n² e² in p² nam
 gatoria cuiq² usu nautice maris spatia situglo
 coru² & distantia² directione & cor p² ambitum
 ventoru² tacty & celi cardines de² p² e²
 Et in solarij² minutis q² ad solem horab² ex²
 rang. 8to d² conimbi: in hanc quocunq² ad
 polu² arcticu² annu² a magnetem tactu² unu² e² ex
 q² nos mirari n² voluit Luce noluit:

Responsum

phabris in diei pte per cali ubiqz pol minal
 ob ocula nra g sensio ne & simpatia id p qua
 litaly aliqua attractiva ppare ad eu modu
 quo sol heliotropin & alia ab serbas quafit
 sem fut. Ad 2m qdch fascinates n imedia
 te ni co distantes sz in aerey ambienty adhuc
 fundere siqz obuios e flugulo gtagione in uide
 re ac ferire. Ladu' aut sepiqz fascino cog rony
 sensu extabescut tenelli infantes & puon glogid
 malu ob arqib ni beullitaly faulig mbarqut
 quauit natu gngz grandiores et puadatu
 uerfina aut cor q uenupiores st hoc nro corist
 ut ga yr magis euasinate m uident ut qaeor
 laudant q obid letitia pfusi cor spg, tota fauic
 ac pupue oculos dilatant fascinoqz uenere uion
 apuunt. Ad 3m respondeh.

Responsum

ranguis mordicus infigi & miserent opia sepi
 tum u' m de qualitaly aliqua i se diffundero q
 nau grom impulsu habet impediaty qua in u
 no impellat claru e ea sublatu ramin amp lig no
 ueri n pte fdem seder ad torpedio, & licet pa
 litaly ab ipa transfusa sit et in reitly & in aliy
 medicamenty n m inde opari nra uim eig agendi nra

Ad 3^m d^o N. astringitatem ignescere calore & me
dium aere transposito q^o aere frig^o inflamat est
ob illig^o raritate n^o ita spiritus cornu. Ad ultimum
respondet opinio n^o hinc una o^o e^o falsam qua
nec una n^o e^o e^o imaginatio atq^o ipse in quo
e^o imitatio sic d^o et clarant comitibus art^o p^o h^o
solia obierit comitibus una in motu cordis
t^o p^o motu agitatus humoribus & spiritibus q^o n^o con
motu & gustu attractus efficiunt. Ha^o in timore corpus
frigescit ac pallidum in verecundia rubore & funditur
sanguis ignescit in maiore floridus color obscurus
Ad 4^m in libro de animalium motione ait p^o p^o
parva mutatio in ipsa principia facta v^o in
multiplicata et in extremis efficit varietates di^o
Quo n^o n^o e^o motio ab imaginabili facultate
se ad oppositum pertingant, nulli dubitari
p^o: Sed p^o quos, idem p^o respondet ab h^o
n^o e^o n^o p^o se p^o agere in alia n^o se h^o
tem n^o n^o e^o e^o in eode^o p^o d^o ab e^o
aria oria^o alterius, alteri subordinata ac subordi
at ut hoc loco n^o n^o p^o n^o e^o p^o n^o
ley eig^o motu n^o p^o p^o e^o.

Handwritten signature or flourish.